

Міжнародна науково-практична конференція

8-10 червня 2017 року

РІШЕННЯ

м. Івано-Франківськ

10 червня 2017 року

Проведена конференція за участю представників центральних органів виконавчої влади, сектору безпеки та оборони України, науковців, міжнародних експертів ОБСЄ, представників громадськості, підкреслила важливість розглянутих платформ:

- "Критичні інфраструктури економіки України як об'єкт кримінально-правового захисту та превентивної діяльності";
- "Кримінально-правове забезпечення національної безпеки";
- "Гібридні ризики для національної безпеки України".

У ході їх відпрацювання учасниками конференції констатовано, що на сьогодні захист критичної інфраструктури є пріоритетним напрямом діяльності для більшості зарубіжних країн. Актуальність цього питання, в першу чергу, обумовлена глобальними безпековими змінами, які відбуваються в світі, наявністю постійних викликів і загроз та їх комбінацій щодо важливих для існування держави об'єктів, систем та ресурсів.

Проблема захисту критичної інфраструктури також є гострою для України і полягає в тому, що наразі жодна з діючих в державі систем не спроможна реагувати на усі види загроз, відсутній загальний механізм управління захистом і безпекою таких об'єктів, спостерігаються непоодинокі випадки дублювання функцій і ресурсів та неузгодженість дій стосовно вирішення проблем національного масштабу. Як правило, загрози таким об'єктам розглядаються в суто відомчому розрізі.

За результатами заходу обговорено роль і місце Служби безпеки України в державній системі захисту критичної інфраструктури, правові аспекти і основні завдання.

Підкреслено, що більшість функцій із захисту критичної інфраструктури нині виконується Службою безпеки України.

Разом з тим зауважено, що через затримку надання міністерствами і відомствами пропозицій до Концепції створення державної системи захисту критичної інфраструктури та плану заходів з її реалізації не забезпечено своєчасне їх опрацювання і схвалення. Зазначене не дозволило на сьогодні сформулювати засади державної політики на цьому напрямі та спричинює відтермінування строків розробки Закону України "Про критичну інфраструктуру та її захист".

Таким чином, відсутність у зазначеній сфері нормативного підґрунтя поки що не сформувало в Україні засади подальшої діяльності державних та спеціальних правоохоронних органів, а також не забезпечило вироблення і закріплення механізмів взаємодії між усіма власниками та операторами критичної інфраструктури.

З огляду на проведені дискусії, порушені на конференції проблемні питання та виходячи з існуючих внутрішніх та зовнішніх загроз пропонується у ході реформування сектору безпеки передбачити закріплення за СБУ таких завдань:

у фінансово-банківській сфері:

- недопущення втручання у фінансово-банківську систему з метою її використання на шкоду національним інтересам України шляхом дестабілізації національної кредитної системи та страхового ринку;
- протидія втручанню в системи (блокування, перенаправлення) фінансових трансакцій; незаконному доступу до фінансових ресурсів держави та суб'єктів власників об'єктів критичної інфраструктури;
- недопущення отримання доступу до чутливої інформації у фінансовій сфері, яка є власністю держави;

в економічній сфері:

- недопущення втрати спроможності національної економіки забезпечити потреби суспільства та держави через втрату контролю над діяльністю стратегічних підприємств; формування критичної заборгованості держави, власників об'єктів критичної інфраструктури та стратегічних підприємств;
- запобігання використанню українських підприємств для підтримки терористичних дій;
- локалізація спроб спотворення національної економічної політики;
- недопущення створення економічних передумов до зміни влади в державі;
- блокування нав'язування економічних зв'язків, що суперечать інтересам держави (ставлять під загрозу поступальний економічний розвиток);
- запобігання зростанню монополізму на ринку постачальників стратегічної сировини; зниженню спроможності держави здійснювати суверенну політику;

у науково-технологічній сфері:

- недопущення втрат перспектив збалансованого розвитку національної економіки, зокрема через: створення умов неможливості розробки передових технологій та забезпечення конкурентного рівня наукових досліджень; сприяння промисловому (технологічному) шпигунству проти України, що здійснюється як державними, так і недержавними структурами інших країн;

у сфері гуманітарної безпеки:

- недопущення втрати (руйнування) об'єктів культурної спадщини (нерухомих пам'яток культури);

у соціальній та медичній сферах:

- попередження створення умов руйнування системи забезпечення ліками, системи надання соціальних та медичних послуг громадянам України;
- недопущення порушення системи екстреної медицини та системи лікувальних закладів;
- протидія створенню передумов для припинення виробництва критичного набору ліків в Україні;
- запобігання виведення на ринок фальсифікованих видів ліків;
- недопущення руйнування системи соціального захисту малозабезпеченим верствам населення та надання соціальних та медичних послуг; порушення системи запобігання поширенню небезпечних хвороб;

у сфері енергетичної безпеки:

- недопущення порушення сталого енергозабезпечення потреб національної економіки і держави енергоресурсами та розвитку енергетичного сектору, шляхом створення умов для критичного зниження рівня самозабезпечення власними енергоресурсами; порушення стійкості функціонування енергетичних систем (нафтопродуктів, електро-, газо-, водопостачання);
- протидія незаконному втручання у роботу об'єктів критичної інфраструктури (виведення активів, втручання у системи управління технологічними операціями); недопущення монополізації енергетичних ринків, блокування диверсифікації джерел та маршрутів постачання енергоресурсів в Україну;

у сфері екологічної та техногенної безпеки:

- попередження створення умов виникнення надзвичайних ситуацій, зокрема через: порушення вимог до рівня безпеки технологічних процесів, здійснюване з метою отримання додаткових прибутків;
- запобігання створенню аварійних ситуацій на об'єктах підвищеної небезпеки; використання небезпечних матеріалів для вчинення терористичних актів; використання території України для незаконного захоронення та переміщення небезпечних матеріалів; цілеспрямоване виснаження природних ресурсів, земель;

- недопущення порушення вимог біобезпеки;

у сфері транспорту та зв'язку:

- попередження пошкодження функціонування систем транспорту, поштового зв'язку та інших систем масової комунікації;
- недопущення використання транспортних та комунікаційних систем для здійснення незаконної (терористичної) діяльності;
- протидія втручання в роботу та використання систем транспорту і зв'язку для нанесення шкоди національним інтересам;
- запобігання створенню перешкод реалізації транзитного потенціалу України;

у сфері продовольчої безпеки:

– запобігання вчиненню дій, спрямованих на критичне зниження рівня продовольчого самозабезпечення країни, формування необхідних мобілізаційних резервів;

– протидія виведенню в обіг шкідливих для здоров'я людини продуктів;

у сфері інтелектуальної, майнової та земельної власності:

– запобігання здійсненню спроб незаконного відчуження прав у зазначених сферах;

– недопущення використання інтелектуальних та авторських прав для нанесення шкоди національним інтересам України;

у сфері забезпечення життєдіяльності:

– запобігання створенню умов для руйнування систем (інфраструктури) життєзабезпечення населення; порушення будівельно-експлуатаційних вимог до об'єктів життєзабезпечення тощо.

На конференції обговорили концептуальні засади створення державної системи забезпечення життєдіяльності та підтримали необхідність прискорення виконання рішення РНБО України щодо активізації заходів із захисту критичної інфраструктури.

Учасники заходу погодились, що **концептуальні засади**, які визначені у ході міжнародної науково-практичної конференції з питань захисту критичної інфраструктури, проведеної під егідою ОБСЄ, **використати під час нормотворчої діяльності** з розробки законопроекту "Про критичну інфраструктуру та її захист".

Виходячи з викладеного, вважається за необхідне при створенні державної системи забезпечення життєдіяльності створити Урядовий центр для координації заходів, а також, під час запровадження Концепції реформування Служби безпеки України трансформувати відповідний підрозділ, на який покладатиметься функція захисту критичної інфраструктури, її економічного та науково-технічного потенціалу, поклавши на нього виконання перерахованих вище завдань.

Разом із цим, зважаючи на характер покладених на СБУ завдань, доцільно передбачити:

- збір та комплексний аналіз даних щодо об'єктів критичної інфраструктури, в тому числі інформацію, що надходитиме від розвідувальних органів;

- організацію роботи із визначення об'єктів критичної інфраструктури та ведення їх реєстру;

- підготовку періодичних аналітичних матеріалів із комплексної оцінки загроз критичній інфраструктурі та доведення такої інформації до відповідних суб'єктів системи захисту критичної інфраструктури та політичного керівництва держави.

Національний радник з юридичних питань,
керівник відділу верховенства права
Координатора проектів ОБСЄ в Україні,
член Ради з питань судової реформи,
консультант Консультаційної комісії, к.ю.н.

О. Водянніков

Завідувач Навчально-наукової лабораторії
дослідження проблем політики в сфері боротьби
зі злочинністю Науково-дослідного інституту
вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса
НАПрН України, завідувач кафедри кримінального
права ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені В.Стефаника»,
доктор юридичних наук, професор

П. Фріс

Президент Державної навчально-наукової
установи "Академії фінансового управління",
член-кореспондент НАН України

Т. Єфименко

Завідувач відділу енергетичної та техногенної безпеки
Національного інституту стратегічних досліджень

О. Суходоля

Завідувач кафедри підприємництва
Київського національного університету ім. Т. Шевченка
доктор економічних наук, професор

І. Мазур

Перший заступник начальника Головного управління СБУ

А. Балашов